

Öğretmen Adaylarının Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (FoMO) Düzeyleri ve Siberaylaklık Davranışları Arasındaki İlişki

Süleyman Burak TOZKOPARAN¹, Abdullah KUZU²

Geliş Tarihi: 12.02.2018

Kabul Tarihi: 25.01.2019

Araştırma Makalesi

Öz

Bu çalışmanın amacı; öğretmen adaylarının gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO) düzeyleri ile bilgisayar laboratuvarında gerçekleştirdikleri siberaylaklık davranışlarının belirlenmesi ve aralarındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışma betimsel tarama modeline dayalı olarak gerçekleştirilen, nicel bir araştırmadır. Bu kapsamda veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, Gökler, Aydın, Ünal ve Metintaş (2016)'ın Türkçeye uyarlamış olduğu "Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği (GKKÖ)" ve Yaşar (2013)'ın güncelleme çalışmasını yaptığı "Siberaylaklık Etkinlikleri Ölçeği (SEÖ)" kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Anadolu Üniversitesi, Fırat Üniversitesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde uygun örnekleme yöntemi kullanılmış olup, bu üniversitelerden kendilerine çevrimiçi ortamda gönderilen formu gönüllü olarak dolduran 79 kadın 62 erkek toplam 141 öğretmen adayı çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Elde edilen veriler üzerinde bağımsız örneklem t-testi, bağımsız örneklem için tek faktörlü anova, basit korelasyon ve basit doğrusal regresyon testleri gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre öğretmen adaylarının gelişmeleri kaçırma korkusu düzeyleri orta seviyededir ve cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Ayrıca öğretmen adaylarının siberaylaklık seviyeleri ortalamanın üzerindedir ve cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Öğretmen adaylarının siberaylaklık ve gelişmeleri kaçırma korkusu düzeyleri öğrenim gördükleri üniversiteye göre farklılaşmamaktadır. Ek olarak öğretmen adaylarının gelişmeleri kaçırma korkusu düzeyleri ile sosyal siberaylaklık davranışları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Gelişmeleri kaçırma korkusu, sosyal siberaylaklık davranışının anlamlı bir yordayıcısıdır.

Anahtar kelimeler: FoMO, siberaylaklık, gelişmeleri kaçırma korkusu, GKK, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi, öğretmen adayları

¹ Anadolu Üniversitesi, e-mail: buraktokoparan@gmail.com

² İzmir Demokrasi Üniversitesi, e-mail: abduallah.kuzu@idu.edu.tr

The Relationship Between Fear of Missing Out (FoMO) Levels and Cyberloafing Behaviors of Teacher Candidates

Submitted by 12.02.2018

Accepted by 25.01.2019

Research Paper

Abstract

The aim of this study is to determine teacher candidates' level of fear of missing out (FoMO) and cyberloafing behaviors which they perform in the computer lab and examine the relationship between them. The study is a quantitative research based on the descriptive survey model. In this context, personal information form, "Fear of Missing Out Scale" which is adapted Turkish by Gökler, Aydın, Ünal & Metintaş (2016) and "Cyberloafing Activities Scale" which is an updated scale by Yaşar (2013) have been used to collect data. These data collection tools have been entered an online form and data has been collected in this way. Convenience sampling method has been used for sampling. The population of the study consists of undergraduate teacher candidates studying at Faculty of Education of Anadolu University, Fırat University and Necmettin Erbakan University. 62 male and 79 female, a total of 141 students from these universities who voluntarily filled out the online form constituted the sample. Independent samples t-test, one-way anova, simple/bivariate correlation and simple linear regression tests have been performed on the obtained data. According to the results of the study, teacher candidates' levels of fear of missing out are moderate and not differentiated by gender. Besides, cyberloafing levels of teacher candidates are on the moderate and differentiated by gender. The cyberloafing and fear of missing out levels of the teacher candidates are not differentiated according to the university they study. In addition, there is a significant relationship between teacher candidates' levels of fear of missing out and their social cyberloafing (cyberloafing for socialization) behaviors. Fear of missing out is a significant predictor of cyberloafing behavior for socialization.

Keywords: FoMO, cyberloafing, fear of missing out, computer and instructional technology, teacher candidates

Giriş

Teknolojinin gelişmesi ve yaygınlaşması, internetin giderek daha ulaşılabilir hale gelmesi ile birlikte Dünya küçülmüş, insanların birbirleriyle iletişim kurmaları son derece kolaylaşmıştır. Sonradan ortaya çıkan sosyal medya ise iletişimi farklı bir boyuta taşımıştır. Bugün bireyler mobil aygıtlar ve internet sayesinde tüm sosyal çevrelerini anlık olarak takip edebilmekte, haber almakta ve haber verebilmektedirler.

Bireylerin sosyal çevresinden her an her yerde haberdar olmasına olanak veren sosyal medya, sağladığı kolaylıkların yanında bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Fear of Missing Out (FoMO) olarak adlandırılan durum da bunlardan biridir. FoMO başkalarının ne yaptıklarıyla sürekli olarak bağlantıda kalma isteği olarak açıklanmaktadır (Przybylski, Murayama, DeHaan ve Gladwell, 2013). Gökler, Aydın, Ünal ve Metintaş (2016), çalışmalarında FoMO'yu Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (GKK) olarak Türkçeleştirmiştir. Bu çalışmada da söz konusu kavram bu şekilde ifade edilmektedir.

Literatür incelendiğinde GKK konusunun henüz çok yeni olduğu görülmektedir (Przybylski, vd., 2013). GKK'nın "birşeyleri kaçırma korkusu", "birşeylerden geri kalma korkusu", "gündemi kaçırma korkusu" ve "bireylerin sosyal bir etkileşimden haberdar olmama durumunda yaşadıkları sosyal kaygı" gibi tanımları bulunmaktadır (Ersoy, 2014; Eşitti, 2015). GKK'dan bir saplantı, bağımlılık ve hastalık olarak bahsedilmiştir (Ersoy, 2014).

Yapılan bir çalışmada GKK düzeyinin ölçülmesi ile ilgili olarak 10 maddelik, 5'li likert tipte ve tek faktörlü bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Bu çalışmada genelde psikolojik olarak sevgi ve saygı yoksunluğu çeken insanlarda daha sık görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Yine bu çalışmaya göre GKK gençlerde, genç erkeklerde ve yaşam tatmini düşük olan bireylerde daha fazla görülmektedir. Bu araştırmanın bir diğer önemli sonucu da GKK'nın öğrenciler arasında daha yaygın olmasıdır (Przybylski vd., 2013).

GKK yaşayan öğrenciler ders esnasında öğretmeni dinlemek ve derse katılmak yerine sosyal medyaya ulaşmaya çalışabilmektedirler. Özellikle bilgisayar laboratuvarında yapılan derslerde, sosyal medya ve webdeki diğer iletişim araçları öğrenciye bir tık kadar yakın olduğundan GKK'nın öğrenme ortamları için de bir tehlike yarattığı düşünülebilir. Bu noktadan hareketle, öğrencilerin derslerde gösterdikleri siberaylaklık davranışlarının GKK düzeyleriyle ilgili olabileceği yorumunda bulunulabilir. Hem GKK hem de siberaylaklık davranışlarının daha çok gençler tarafından gerçekleştirildiği bilinmektedir (Przybylski, 2013; Galluch ve Thatcher, 2006). Siberaylaklık davranışı ise, bilgisayar ve internetin ders saati içinde ders dışı etkinlikler için ve kişisel amaçlarla kullanılması veya öğrencilerin ders içinde kendilerine verilen görevleri yapmak ya da anlatılanları dinlemek yerine bilgisayar ve internet ile meşgul olmaları şeklinde açıklanabilir (Tozkoparan, 2016; Yaşar ve Yurdugül, 2013). Siberaylaklık davranışları “bireysel”, “arama”, “sosyal” ve “haber” olmak üzere dört boyutta ele alınabilir (Yaşar, 2013). Literatürde GKK ile siberaylaklık davranışlarını birlikte ele alan çalışma bulunmamaktadır.

Türkiye’de yapılan çalışmalara bakıldığında, GKK konusundaki çalışmaların bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar az sayıda olduğu görülmektedir. Gökler vd. (2016) GKK düzeyinin ölçülmesine yönelik olarak Przybylski vd. (2013)’in geliştirdiği ölçeğin Türkçe’ye uyarlanması çalışmasını yapmışlardır. Eşitti (2015), aralarında GKK'nın da bulunduğu yeni iletişim teknolojilerinin problemlili kullanımına yol açan kaygıların bireylere bilgi akış hızında ve miktarında önemli ölçüde artışa sebep olduğunu belirtmiştir. Bireylerin muhatap olduğu bilgi arttıkça ortaya bir bilgi kirliliği çıkmakta, bireyler bilgileri kaçırmamak için sürekli ve her fırsatta bu bilgilerin sağlandığı ortamlara ulaşmak istemektedirler. Bu problemlili durumun etkenleri ve etkilerinin araştırılması, bu konuda derin bir anlayış oluşması adına önemlidir ve bu yönde bir ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Çalışmanın Amacı

Konu hakkında yapılan çalışmaların sınırlı olduğu, konu hakkında bir anlayış kazanabilme adına çalışmalar yapılması gerektiği düşünüldüğünde; bireylerin GKK düzeylerinin belirlenmesi ve GKK'nın ilişkili olduğu diğer davranışların/bağımlılıkların belirlenmesinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda bu çalışmanın amacı; öğretmen adaylarının GKK düzeylerinin ve bilgisayar laboratuvarında gerçekleştirdikleri siberaylaklık davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir.

Araştırma problemi: Öğretmen adaylarının GKK düzeyleri ve siberaylaklık davranışları arasındaki ilişki nedir?

Alt problemler:

1. Öğretmen adaylarının GKK düzeyleri;
 - a) nedir?
 - b) cinsiyet,
 - c) üniversite değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Öğretmen adaylarının siberaylaklık düzeyleri;
 - a) nedir?
 - b) cinsiyet,
 - c) üniversite değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmen adaylarının GKK düzeyleri ve siberaylaklık davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analiziyle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu çalışma betimsel tarama modeline dayalı olarak gerçekleştirilen, nicel bir araştırmadır. Betimsel tarama modelinde bir olay ya da durum var olduğu şekliyle betimlenmeye, kendi koşulları içinde tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2002). Bu çerçevede bu çalışmada katılımcıların GKK ve siberaylaklık davranışları ortaya konmaya çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2016-2017 akademik yılı güz yarıyılında lisans eğitimlerine devam eden Anadolu, Necmettin Erbakan ve Fırat Üniversitelerinin Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklemin oluşturulmasında seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden “uygun örnekleme” kullanılmıştır. Zaman, para ve işgücü gibi sınırlılıklar nedeniyle, örneklemin evrenin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir kesiminden seçilmesi olarak açıklanabilir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Uygun örnekleme, kısıtlı bir zaman aralığında hızlı bir şekilde veri toplanmasının gerekli olduğu çalışmalarda tercih edilebilir (Berg, 2001’den akt. Aypay, 2010).

Bahsedilen örnekleme tekniğine göre Anadolu, Necmettin Erbakan ve Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültelerinden gönüllülük esasına bağlı olarak ölçme aracına yanıt veren katılımcılar örneklem olarak belirlenmiştir. Kendilerine çevrimiçi ortamda gönderilen veri toplama araçlarına 144 kişi vermiş olup, eksik yanıtları bulunan 3 kişinin verisi çalışmaya dahil edilmemiştir. Veri toplama araçlarına eksiksiz şekilde cevap veren 79 kadın 62 erkek, toplam 141 öğretmen adayı araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak; demografik bilgileri toplamak için kullanılan kişisel bilgi formu, Przybylski vd. (2013)'nin geliştirdiği ve Gökler vd. (2016)'nin Türkçeye uyarladığı “Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği (GKKÖ)” ve Henle ve Blanchard (2008)'in geliştirdiği, Kalaycı (2010)'nın Türkçeye uyarladığı ve Yaşar (2013)'in güncelleme çalışmasını yaptığı “Siberaylaklık Etkinlikleri Ölçeği (SEÖ)” kullanılmaktadır. Kişisel bilgi formunda katılımcılara cinsiyet, yaş, üniversite, fakülte, bölüm ve sınıf bilgileri sorulmuştur. GKKÖ 5’li likert tipte 10 maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. SEÖ ise 5’li likert tipte 23 maddeden ve 4 boyuttan (bireysel, sosyal, haber, arama) oluşmaktadır. GKKÖ’nün Cronbach’s Alpha katsayısı .81’dir. SEÖ’nün Cronbach’s Alpha katsayıları ise bireysel boyut için .94, sosyal boyut için .84, haber boyutu için .76 ve arama boyutu için .77’dir.

Veri toplama araçları Google Formlar aracılığıyla dijital ortama yüklenmiş ve her sınıftan öğrencilerin kullandığı çevrimiçi gruplar (Facebook grupları, Whatsapp grupları, mail grupları) vasıtası ile öğrencilerle paylaşılmıştır. Linkteki formu (<https://goo.gl/forms/B0bGzccKwzL9B0Sv1>) gönüllü olarak eksiksiz şekilde dolduran öğrencilerden toplanan veriler çalışmaya dahil edilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmadan elde edilen veriler üzerinde yapılacak analizler SPSS programı ile gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmada belirlenen değişkenlerin arasında anlamlı bir fark olup olmadığını değerlendirmek için Bağımsız Örneklem T-Testi (Independent Samples T-Test) uygulanmıştır. GKK ile siberaylaklık davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesi için ise önce korelasyon (Simple/Bivariate Correlation), sonrasında ise regresyon (Simple Linear Regression) analizi gerçekleştirilmiştir. Korelasyon iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını, regresyon ise aralarında neden sonuç ilişkisi olduğu düşünülen

değişkenlerin ilişki düzeyini belirlemek amacıyla kullanılan analiz yöntemleridir (Büyüköztürk, 2009).

Bulgular

Bu bölümde, örnekleme oluşturan katılımcıların demografik bilgileri ve toplanan verilerin araştırma problemlerine dayalı olarak analiz edilmesi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Demografik Bilgiler

Katılımcıların cinsiyet ve yaş bilgileri Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1

Katılımcıların Cinsiyet ve Yaş Bilgileri

Yaş	Cinsiyet				Toplam	
	Kadın		Erkek		f	%
	f	%	f	%		
18	4	2,9	3	2,1	7	5
19	16	11,3	5	3,5	21	14,9
20	15	10,6	8	5,7	23	16,3
21	15	10,6	22	15,6	37	26,2
22	17	12,1	5	3,5	22	15,6
23	6	4,3	5	3,5	11	7,8
24	3	2,1	3	2,1	6	4,3
25 ve üstü	3	2,1	11	8	14	9,9
Toplam:	79	56	62	44	141	100

Tablo 1’den anlaşılacağı üzere; örnekleme oluşturan 141 kişiden 7’si 18, 21’i 19, 23’ü 20, 37’si 21, 22’si 22, 11’i 23, 6’sı 24 yaşındadır ve 14’ü ise 25 yaş ve üstündedir.

Katılımcıların 79'u (%56) kadın, 62'si (%44) ise erkektir. Ayrıca çevrimiçi ölçeği dolduran 141 öğrenciden 103'ünün (%73) 19-22 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Katılımcıların öğrenim gördüğü üniversite ve sınıf bilgileri Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2

Katılımcıların Üniversite ve Sınıf Bilgileri

Üniversite	Sınıf								Toplam	
	1. sınıf		2. sınıf		3. sınıf		4. sınıf			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Anadolu Üniversitesi	17	12,1	14	9,9	5	3,5	9	6,4	45	31,9
Fırat Üniversitesi	5	3,5	11	7,8	29	20,6	9	6,4	54	38,3
Necmettin Erbakan Üniversitesi	5	3,5	3	2,1	23	16,3	11	7,8	42	29,8
Toplam:	27	19,1	28	19,9	57	40,4	29	20,6	141	100

Tablo 2'den anlaşılacağı üzere; örnekleme oluşturan 141 öğretmen adayından 45'i (31,9) Anadolu Üniversitesi'nde, 54'ü (38,3) Fırat Üniversitesi'nde ve 42'si (29,8) Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde öğrenim görmektedir. Ayrıca bu öğrencilerin 27'si (%19,1) 1. sınıfta, 28'i (%19,9) 2. sınıfta, 57'si (40,4) 3. sınıfta ve 29'u (20,6) ise 4. sınıftadır.

GKKÖ ve SEÖ'ye İlişkin Bilgiler

Bu çalışmada elde edilen veriler üzerinde araştırma problemlerine ilişkin analizler yapılmadan önce, uygulanan GKKÖ ve SEÖ'nün güvenilirliğini belirlemek üzere Cronbach's Alpha katsayıları hesaplanmıştır. GKKÖ ve SEÖ'nün Cronbach's Alpha katsayıları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3

GKKÖ ve SEÖ'nün Cronbach's Alpha Katsayıları

Ölçek	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
GKKÖ	10	.81
SEÖ	Bireysel	.81
	Arama	.80
	Sosyal	.70
	Haber	.65

Bu çalışmadan elde edilen verileri üzerinde yapılan analiz sonucunda GKKÖ'nün Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısının .81 olduğu görülmektedir. SEÖ'nün boyutları için ise sırasıyla Bireysel boyut için .81, Arama boyutu için .80, Sosyal boyut için .70 ve Haber boyutu için .65 olarak belirlenmiştir. Bu değerlerin genel olarak ölçeklerin orijinal değerleriyle örtüştüğü, dolayısıyla güvenilir kabul edilebileceği söylenebilir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Problem: Öğretmen adaylarının GKK düzeyleri;

- a) nedir?
- b) cinsiyet
- c) üniversite değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

Bu alt probleme ilişkin olarak çalışmada uygulanan GKKÖ'den katılımcıların aldığı puanlarla ilgili bilgiler Tablo 4'te görülmektedir. Bu ölçekten alınabilecek minimum puan 10, maksimum puan ise 50'dir.

Tablo 4

Katılımcıların GKKÖ'den Aldığı Puanlara İlişkin Bilgiler

Madde	N	Ranj	Minimum	Maksimum	Ortalama
1. madde	141	4	1	5	2.55
2. madde	141	4	1	5	2.38
3. madde	141	4	1	5	2.31
4. madde	141	4	1	5	2.40
5. madde	141	4	1	5	3.70
6. madde	141	4	1	5	2.72
7. madde	141	4	1	5	3.26
8. madde	141	4	1	5	2.42
9. madde	141	4	1	5	4.04
10. madde	141	4	1	5	2.82
Ölçek Toplamı	141	35	11	46	28.60

Tablo 4'te görüldüğü üzere; katılımcıların GKKÖ'den aldığı minimum puan 11, maksimum puan ise 46'dır. 141 öğrencinin GKKÖ'den aldığı puanların ortalaması 28.60'tır. Bu sonuca göre çalışmaya katılan öğretmen adaylarının GKK düzeylerinin orta seviyede olduğu yorumunda bulunulabilir. Maddeler incelendiğinde 5. maddenin (Arkadaşlarımın 'aralarındaki şakaları, muhabbetleri' anlamak benim için önemlidir.) ve 9. maddenin (Planlanmış bir toplantıyı kaçırmak canımı sıkıyor.) ortalamasının sırasıyla 3.70 ve 4.04 olduğu görülmektedir.

Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının GKKÖ'den aldıkları puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla Bağımsız Örneklem T-Testi (Independent Samples T-Test) gerçekleştirilmiştir. Test sonuçları Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5

GKKÖ Puanlarının Cinsiyete Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Kadın	79	29.05	7.10	139	.83	.407
Erkek	62	28.01	7.63			

Tablo 5 incelendiğinde çalışmaya katılan kadın öğretmen adaylarının GKKÖ'den aldıkları puanların (\bar{X} : 29.05) erkek öğretmen adaylarının puanlarından (\bar{X} : 28.01) yüksek

olduğu görülmektedir. Ancak bu farklılığın anlamlı olduğunu söylemek mümkün değildir ($t_{(139)}=.83, p=.407>.05$).

Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının GKKÖ'den aldıkları puanların öğrenim gördükleri üniversiteye göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla Bağımsız Örneklemeler için Tek Faktörlü ANOVA Testi (One-way ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Test sonuçları Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6

GKKÖ Puanlarının Üniversite Değişkenine Göre Bağımsız Örneklemeler İçin Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

	Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
GKKÖ	Gruplar Arası	122.216	2	61.108	1.140	.323
	Gruplar İçi	7397.742	138	53.607		
	Toplam	7519.957	140			

Tablo 6 incelendiğinde; katılımcıların GKKÖ'den aldıkları puanların öğrenim gördükleri üniversiteye göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p=.323>.05$). Üniversite değişkeni, GKK düzeyinin farklılaştıran bir değişken değildir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Problem: Öğretmen adaylarının siberaylaklık düzeyleri;

- a) nedir?
- b) cinsiyet,
- c) üniversite değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?

Bu alt probleme ilişkin olarak çalışmada uygulanan SEÖ'nün alt boyutlarından çalışmaya katılan öğretmen adaylarının aldıkları puanlarla ilgili bilgiler Tablo 6'da yer almaktadır. 5'li likert tipte hazırlanan SEÖ'de Bireysel boyuttan alınabilecek minimum puan

9, maksimum puan 45, Arama boyutundan alınabilecek minimum puan 4, maksimum puan 20, Sosyal boyuttan alınabilecek minimum puan 6, maksimum puan 30 ve Haber boyutundan alınabilecek minimum puan 4, maksimum puan ise 20'dir.

Tablo 7

Katılımcıların SEÖ'nün Boyutlarından Aldığı Puanlara İlişkin Bilgiler

Boyut	N	Madde Sayısı	Ranj	Minimum	Maksimum	Ortalama
Bireysel	141	9	36	9	45	24.61
Arama	141	4	16	4	20	13.38
Sosyal	141	6	22	8	30	20.51
Haber	141	4	16	4	20	13.77

Tablo 7 incelendiğinde örnekleme oluşturan öğretmen adaylarının SEÖ'den aldıkları puanların ortalamasının Bireysel boyutta 24.61, Arama boyutunda 13.38, Sosyal boyutta 20.51 ve Haber boyutunda ise 13.77 olduğu görülmektedir. Boyutlardan elde edilebilecek minimum ve maksimum değerler dikkate alındığında, bu bulgulara göre öğretmen adaylarının laboratuvar ortamında gerçekleştirdikleri siberaylaklık davranışlarının tüm boyutlarda ortalamasının üstünde olduğu yorumunda bulunulabilir.

Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının SEÖ'nün boyutlarından aldıkları puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla Bağımsız Örneklem T-Testi (Independent Samples T-Test) gerçekleştirilmiştir. Test sonuçları Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8

SEÖ'nün Boyutlarından Alınan Puanların Cinsiyete Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Bireysel	Kadın	79	23.38	7.98	139	2.19	.03
	Erkek	62	26.18	6.90			
Arama	Kadın	79	12.73	3.70	139	2.36	.02
	Erkek	62	14.21	3.66			
Sosyal	Kadın	79	19.38	4.84	139	3.17	.002
	Erkek	62	21.95	4.72			
Haber	Kadın	79	13.11	3.82	139	2.47	.015
	Erkek	62	14.61	3.24			

Tablo 8 incelendiğinde; SEÖ'nün Bireysel boyutunda kadın öğretmen adaylarının 23.38, erkek öğretmen adaylarının 26.18, Arama boyutunda kadın öğretmen adaylarının 12.73 erkek öğretmen adaylarının 14.21, Sosyal boyutta kadın öğretmen adaylarının 19.38 erkek öğretmen adaylarının 21.95 ve Haber boyutunda kadın öğretmen adaylarının 13.11 erkek öğretmen adaylarının 14.61 puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir. Bütün boyutlarda erkek öğretmen adayları kadın öğretmen adaylarından daha yüksek bir puan ortalaması almışlardır. Ayrıca Bireysel boyutta ($t_{(139)}=2.19$, $p=.03<.05$), Arama boyutunda ($t_{(139)}=2.36$, $p=.02<.05$), Sosyal boyutta ($t_{(139)}=3.17$, $p=.002<.05$) ve Haber boyutunda ($t_{(139)}=2.47$, $p=.015<.05$) olmak üzere SEÖ'nün tüm boyutlarında cinsiyet değişkeninin anlamlı bir farklılık oluşturduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Erkek öğretmen adaylarının Bilgisayar laboratuvarında yürütülen derslerde, kadın öğretmen adaylarına göre daha fazla siberaylaklık davranışları sergiledikleri söylenebilir.

Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının SEÖ'den aldıkları toplam puanların öğrenim gördükleri üniversiteye göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla Bağımsız Örneklemeler için Tek Faktörlü ANOVA Testi (One-way ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Test sonuçları Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9

SEÖ Puanlarının Üniversite Değişkenine Göre Bağımsız Örneklemeler İçin Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

	Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
GKKÖ	Gruplar Arası	579.197	2	289.598	1.040	.356
	Gruplar İçi	38419.016	138	278,399		
	Toplam	38998.213	140			

Tablo 9 incelendiğinde; katılımcıların SEÖ'den aldıkları puanların öğrenim gördükleri üniversiteye göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p=.356>.05$). Üniversite değişkeni, bilgisayar laboratuvarında gerçekleştirilen siberaylaklık düzeyini farklılaştıran bir değişken değildir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Problem: Öğretmen adaylarının GKK düzeyleri ve siberaylaklık davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Bu alt probleme ilişkin bulgulara ulaşmak için çalışmaya katılan öğrencilerin GKKÖ ve SEÖ'nün boyutlarından elde ettikleri puanlar arasında korelasyon testi gerçekleştirilmiştir. Test sonuçları Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10

SEÖ'nün Boyutları ve GKK Arasındaki Korelasyon

Boyut	GKK	
Bireysel	r	.064
	p	.454
	N	141
Arama	r	.061
	p	.473
	N	141
Sosyal	r	.244
	p	.003
	N	141
Haber	r	.035
	p	.682
	N	141

Tablo 10 incelendiğinde; GKK ile SEÖ'nün Bireysel ($r=.064$, $p=.454>.05$), Arama ($r=.061$, $p=.473>.05$) ve Haber ($r=.035$, $p=.682>.05$) boyutları arasında bir korelasyon

bulunmadığı, ancak Sosyal siberaylaklık boyutu ile arasında bir korelasyon bulunduğu görülmektedir ($r=.244$, $p=.003<.05$). Bu bulguya göre öğretmen adaylarının GKK düzeyleri ile bilgisayar laboratuvarında gerçekleştirdikleri sosyal siberaylaklık arasında anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde bir korelasyon olduğu yorumunda bulunulabilir.

Korelasyon testi ile elde edilen bu bulgu öğretmen adaylarının GKK düzeyleri ve sosyal siberaylaklıklarıyla ilgili olarak bu değişkenlerin birlikte hangi düzeyde ve yönde değiştikleri konusunda fikir vermekte, neden-sonuç bağlamında bir yorumlama imkanı vermemektedir. Bu sebeple GKK ve SEÖ'nün Sosyal boyutu arasında basit doğrusal regresyon (Simple Linear Regression) analizi gerçekleştirilmiştir. Test sonuçları Tablo 11'de görülmektedir.

Tablo 11

GKK ve SEÖ'nün Sosyal Boyutu Arasındaki Regresyon Testi Sonuçları

	sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p	B
Regresyon	1	204.175	204.175			
Artık	139	3213.059	23.116	8.833	.003*	15.799
Toplam	140	3417.234				.165

$R=.244$; $R^2=.06$; $*p<.05$

Tablo 11 incelendiğinde; GKK ve SEÖ'nün Sosyal boyutu arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişki olduğu söylenebilir ($R=.244$, $R^2=.06$). Öğretmen adaylarının GKK'dan ve SEÖ'nün Sosyal boyutundan aldıkları puanlar arasındaki ilişki anlamlıdır ($t=2.972$, $p=.003<.05$). GKK'nın SEÖ'nün Sosyal boyutunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($F=8.833$, $p=.003<.05$). Öğretmen adaylarının GKK düzeyleri yükseldikçe, bilgisayar laboratuvarında gerçekleştirdikleri sosyal siberaylaklık davranışları da genellikle artacaktır yorumunda bulunulabilir. Ayrıca SEÖ'nün Sosyal boyutuna ilişkin toplam varyansın %6'sının GKK ile açıklanabileceği söylenebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Başkalarının ne yaptığıyla sürekli olarak irtibatta kalma isteği olarak açıklanabilecek GKK, sosyal medyanın her geçen gün hayatımıza biraz daha entegre olması ile beraber ortaya çıkan ve yeni yeni literatürde kendine yer bulan bir konudur. Bu açıdan GKK üzerinde etkili olan ve GKK'nın etkilediği değişkenler üzerinde çalışmalar yapılması, konu hakkında geniş bir anlayış oluşturulabilme açısından önemlidir. Bu sebeple bu çalışmada öğretmen adaylarının GKK düzeyleri ve bilgisayar laboratuvarında işlenen derslerde gerçekleştirdikleri siberaylaklık davranışları incelenmiş, aralarındaki ilişki ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, öğretmen adaylarının GKK düzeyleri öğrenim gördükleri üniversiteye göre farklılaşmamaktadır. Bunun yanında, öğretmen adaylarının GKK düzeyleri orta seviyededir ve cinsiyetlerine göre farklılaşmamaktadır. Przybylski vd. (2013)'nin çalışmalarına göre GKK gençlerde ve öğrenciler arasında daha yaygındır. Bu çalışmanın örnekleminin de hepsinin öğrenci ve büyük çoğunluğunun gençlerden oluştuğu düşünüldüğünde, bu çalışmanın bulguları da bu söylemleri desteklemektedir. Przybylski vd. (2013)'nin bir diğer bulgusu da GKK'nın erkeklerde daha fazla görüldüğüdür ancak bu çalışmada bu yönde bir bulguya rastlanmamıştır. Ek olarak Przybylski vd. (2013) GKK'nın yaşam tatmini düşük olan bireylerde daha fazla görüldüğünü belirtmişlerdir. Literatürde üniversite öğrencilerinin yaşam tatminlerinin araştırıldığı birçok araştırma bulunmaktadır (Chow, 2005, Dost, 2007; Gündoğar, Gül, Uskun, Demirci ve Keçeci, 2007; Matheny, Curlette, Aysan, Herrington ve Gfroerer, 2004; Şahin, Zoralıoğlu ve Fırat, 2011). Bu konuyla ilgili olarak, üniversite öğrencilerinin GKK düzeyleri ve yaşam tatminleriyle ilgili çalışmalar yapılabilir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının siberaylaklık davranışlarının öğrenim gördükleri üniversiteye göre farklılaşmadığı ortaya konulmuştur. Yine çalışmanın bulgularına göre

öğretmen adaylarının bilgisayar laboratuvarında işlenen derslerde gerçekleştirdikleri siberaylaklık davranışları ortalamanın üzerindedir. Literatürde siberaylaklık davranışlarının daha çok gençler tarafından gerçekleştirildiğini belirten çalışmalar bulunmakta (Galluch ve Thatcher, 2006; Joyce ve Schimidl, 2008, Ugrin, Pearson ve Odom, 2008, Ugrin, Pearson ve Odom, 2011) ve bu durumu desteklemektedir. Ayrıca “bireysel”, “arama”, “sosyal” ve “haber” olmak üzere tüm siberaylaklık boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunduğu görülmüştür. Bilgisayar laboratuvarında yürütülen derslerde erkek öğretmen adayları tüm boyutlarda kadın öğretmen adaylarından daha fazla siberaylaklık davranışı göstermektedirler. Kalaycı (2010)’nın çalışmasında da siberaylaklık davranışları “bireysel işler” ve “haber takibi” boyutlarında cinsiyete göre erkekler lehine anlamlı bir farklılık göstermiş, “sosyalleşme” boyutunda ise böyle bir sonuca ulaşılmamıştır. Ek olarak, Yaşar (2013)’in çalışmasında da siberaylaklığın “sosyal” boyutu hariç “bireysel”, “arama” ve “haber” boyutlarında cinsiyete göre erkekler lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu çalışmadaki bulgular bireysel ve haber boyutları açısından bu sonuçları desteklemektedir ancak siberaylaklık davranışlarının sosyal boyutunda da cinsiyete göre erkekler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ayrıca Baturay ve Toker (2015)’in bulguları da erkeklerin kadınlara göre daha fazla siberaylaklık davranışı sergilediklerini göstermektedir.

Çalışmanın önemli bir sonucu öğretmen adaylarının GKK düzeyleri ile siberaylaklık davranışları arasında “bireysel”, “haber” ve “arama” boyutları açısından anlamlı bir ilişki bulunmazken, “sosyal” siberaylaklık açısından pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuş olmasıdır. GKK düzeyleri yüksek olan öğretmen adayları bilgisayar laboratuvarında sosyal siberaylaklık davranışlarını daha fazla gerçekleştirmektedirler. Ayrıca yapılan testlerde GKK’nın sosyal siberaylaklığın %6’sını açıkladığı görülmüştür. GKK düzeyi yüksek olan öğretmen adayları çevrelerinden daha sık haber almak isteyeceklerinden ve dolayısıyla sosyal

medyayı daha sık kullanacaklarından bu işleri bilgisayar laboratuvarlarında işlenen derslerde ders sırasında da daha yoğun olarak yapacaklardır şeklinde bir yorumda bulunulabilir.

Literatürde bulunan bir çalışmada siberaylaklık davranışları içsel ve dışsal sebepler olmak üzere ikiye ayrılmıştır (Yaşar ve Yurdugül, 2013). GKK sosyalleşme amaçlı siberaylaklık davranışlarında bir içsel sebep olarak sayılabilir. Doorn (2011) siberaylaklık davranışlarını öğrenme/kendini geliştirme davranışı, yenilenme davranışı, sapkın davranış ve bağımlılık davranışı olmak üzere 4 bölüme ayrılmıştır. GKK'sı yüksek olan öğrencilerin sosyal siberaylaklık davranışlarına yönelmesi bağımlılık davranışı içerisinde ele alınabilir.

Bu çalışmanın verileri ölçek yardımıyla toplandığından, katılan öğrencilerin ölçeklerde bulunan sorulara yönelik kendi algılarına göre verdikleri yanıtlardan yola çıkılmıştır. Bu durum araştırmanın bir sınırlılığıdır. GKK ve siberaylaklık davranışları konusunda gelecekte yapılacak çalışmalarda ölçek uygulamasının ve sınırlılığını aşmak adına nitel araştırmalara ağırlık verilebilir. Bu çalışmanın verileri çevrimiçi ortamda, gönüllülük esasına göre toplanmıştır. Yalnızca çalışmaya katılmaya istekli olan öğretmen adayları, takip ettikleri gruplarda paylaşılan formu doldurmuşlardır. Bu durum ve nihayetinde oluşan katılımcı sayısı araştırmanın bir sınırlılığı olarak sayılabilir. Örneklem öğrencilerin dağılımını ve genel durumu yansıtmada konusunda sınırlı olabilir ve gelecekte yapılacak çalışmalarda bu çalışmanın bulguları yeniden test edilebilir, daha büyük ve farklı yöntemlerle belirlenmiş örneklem üzerinde çalışılabilir. Ek olarak, öğretmen adaylarının GKK konusundaki farkındalıklarının artırılması için çalışmalar yapılması olumsuz sonuçların önlenmesi adına yararlı olabilir.

Sonuç olarak; bu çalışmanın literatürde kendine henüz yeni yeni araştırılmaya başlanan ve hakkında az çalışma bulunan GKK konusu ile ilgili literatüre yeni bir anlayış getirmesi açısından önemli olduğu ve özellikle Türkçe kaynak olması açısından, literatüre bir katkı yapabileceği söylenebilir.

Kaynakça

- Aypay, A. (2010). Genel öz yeterlik ölçeği'nin (GÖYÖ) Türkçe'ye uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 113-131.
- Baturay, M. H., & Toker, S. (2015). An investigation of the impact of demographics on cyberloafing from an educational setting angle. *Computers in Human Behavior*, 50, 358-366.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (9. baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (13. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Chow, H. P. (2005). Life satisfaction among university students in a Canadian prairie city: A multivariate analysis. *Social Indicators Research*, 70(2), 139-150.
- Doorn, O. V. N. (2011). *Cyberloafing: A Multi-Dimensional Construct Placed in a Theoretical Framework* (Master Thesis). Eindhoven University of Technology, Department Industrial Engineering and Innovation Sciences. Eindhoven. Netherlands.
- Dost, M. T. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22), 132-143.
- Ersoy, M. (23 Kasım 2014). Dünya dönmeye devam ediyor. *Havadis Gazetesi*. Erişim Tarihi: 25 Ekim 2016. Erişim Linki: http://i-rep.emu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11129/2498/ersoy_metin.pdf?sequence=1
- Eşitti, Ş. (2015). Bilgi çağında problemlı internet kullanımı ve enformasyon obezitesi: problemlı internet kullanımı ölçeğinin üniversite öğrencilerine uygulanması. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*, 49, 75-97.
- Galluch, P. S., & Thatcher, J. B. (2006). Slacking and the internet in the classroom: a preliminary investigation. *SIGHCI 2006 Proceedings*, 12.

- Gökler, M. E., Aydın, R., Ünal, E., & Metintaş, S. (2016). Sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu ölçeğinin türkçe sürümünün geçerlilik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17, 53-59.
- Gündoğar, D., Gül, S. S., Uskun, E., Demirci, S., & Keçeci, D. (2007). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordayan etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 10(1), 14-27.
- Henle, C. A., & Blanchard, A. L. (2008). The interaction of work stressors and organizational sanctions on cyberloafing. *Journal of Managerial Issues*, 383-400.
- Joyce, R., & Schmidl, H. (2008). The big brother and better early college grades. In *Proceeding of the Southern Association for Information Systems Conference*. Richmond, VA, USA. Online: <http://www.cs.miami.edu/~harald/papers/sais2008.pdf>
- Kalaycı, E. (2010). *Üniversite Öğrencilerinin Siber Aylaklık Davranışları ile Öz Düzenleme Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı. Ankara. Türkiye.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi* [Scientific research methods]. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Matheny, K. B., Curlette, W. L., Aysan, F., Herrington, A., Gfroerer, C. A., Thompson, D., & Hamarat, E. (2002). Coping resources, perceived stress, and life satisfaction among Turkish and American university students. *International Journal of Stress Management*, 9(2), 81-97.
- Przybylski, A. K., Murayama, K., DeHaan, C. R., & Gladwell, V. (2013). Motivational, emotional, and behavioral correlates of fear of missing out. *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1841-1848.

- Şahin, İ., Zoraloğlu, Y. R., & Fırat, N. Ş. (2011). Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları, eğitsel hedefleri üniversite öğreniminden beklentileri ve memnuniyet durumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 17(3), 429-452.
- Tozkoparan, S. B. (2016). *İnternet Bağımlılığı ve Öğrenmeye İlişkin Tutumun Siberaylaklık Davranışlarına Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mevlana Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı. Konya. Türkiye.
- Ugrin, J. C., Pearson, J. M. & Odom, M. D. (2008). Profiling cyber-slackers in the workplace: demographic, cultural, and workplace factors'. *Journal of Internet Commerce*, 6(3), 75-89.
- Ugrin, J. C., Pearson, J. M., & Odom, M. D. (2011). Cyber-slacking: self-control, prior behavior and the impact of deterrence measures. *Review of Business Information Systems (RBIS)*, 12(1), 75-88.
- Yaşar, S. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Denetim Odağı ve Bilgisayar Laboratuvarına Yönelik Tutumlarının Siberaylaklık Davranışlarına Etkisi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı. Ankara. Türkiye.
- Yaşar, S., & Yurdugül, H. (2013). The Investigation of Relation Between Cyberloafing Activities and Cyberloafing Behaviors in Higher Education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 83, 600-604.

Extended Abstract

Social media, which allows people to be aware of their social circle anytime and anywhere, brings along some problems as well as convenience. The fact called “fear of missing out” can be considered one of these problems. The aim of this study is to determine teacher candidates’ level of fear of missing out (FoMO) and cyberloafing behaviors which they perform in the

computer lab and examine the relationship between them. Based on this aim, following research questions have been identified:

Research question: What is the relationship between teacher candidates' FoMO levels and cyberloafing behaviors?

Sub problems:

- What are the FoMO levels of teacher candidates?
- Are the FoMO levels of teacher candidates differentiated by gender?
- Are the FoMO levels of teacher candidates differentiated by the university they study?
- What are the cyberloafing levels of teacher candidates?
- Are the cyberloafing levels of teacher candidates differentiated by gender?
- Are the cyberloafing levels of teacher candidates differentiated by the university they study?
- Is there a significant relationship between teacher candidates' FoMO levels and cyberfamily behaviors?

This study is a quantitative research based on the descriptive survey model. In this context, personal information form, "Fear of Missing Out Scale" which is adapted Turkish by Gökler, Aydın, Ünal & Metintaş (2016) and "Cyberloafing Activities Scale" which is an updated scale by Yaşar (2013) have been used to collect data. These data collection tools have been applied an online form and data was collected in this way. Convenience sampling method has been used for sampling. The population of the study consist of undergraduate teacher candidates studying at Anadolu University, Fırat University and Necmettin Erbakan University. 62 male and 79 female, a total of 141 students from these universities who voluntarily filled out the online form constitute the sample. Independent samples t-test, one-way anova, simple/bivariate correlation and simple linear regression tests have been performed on the obtained data.

According to the results of the study; teacher candidates' levels of fear of missing out are moderate and not differentiated by gender. Besides, cyberloafing levels of teacher candidates are on the moderate level and differentiated by gender. In addition, cyberloafing behavior and FoMO levels of the teacher candidates does not differentiate according to the university they study.

Given the correlation and regression analysis; there is a significant relationship between teacher candidates' levels of fear of missing out and their social cyberloafing (cyberloafing for socialization) behaviors. Teacher candidates with high fear of missing out levels perform

more social cyberloafing behaviors in computer laboratories. It has been seen that FOMO explains 6% of social cyberloafing in the tests conducted. Fear of missing out can be considered as an intrinsic reason for cyberloafing behaviors for socialization purposes. Besides, the tendency of university students to social cyberloafing can be considered as addictive behavior.